Klapalekiana, **31**: 141-144, 1995
ISNN 1210-6100

Střevlíkovití severní části Prahy - III (Coleoptera: Carabidae)

Laufkäfer des Nordteiles von Prag - III (Coleoptera: Carabidae)

Petr ŠTOURAČ

Taussigova 1169, CZ-182 00 Praha 8-Kobylisy

Faunistics, Coleoptera, Carabidae, Bohemia, Prague

Abstract. New findings of carabids from 1988-1994 are described. Author's results are supplemented by data of 1977-1994 provided by other Czech entomologists. At present, 180 species of Carabidae are known from northern part of Prague.

Výsledky faunistického průzkumu této oblasti provedeného v letech 1977-1987 (Štourač 1986, 1990) chci doplnit novými nálezy za období 1988-1994.

Exkurze byly tentokrát zaměřeny znovu na stepní lokality Trojské kotliny, dále pak na pravý břeh Vltavy mezi mostem Barikádníků a ZOO včetně Císařského ostrova (štěrkopískové a bahnité plochy u vody, případně přilehlé poloruderální pásy), Ďáblický háj včetně jeho okolí a Drahaňskou rokli. Materiál byl získán většinou individuálním odchytem, některé druhy byly nalezeny v zimních nebo časně jarních prosevech. Průzkum přinesl nálezy dalších 39 druhů střevlíků. Oblast budu v příštích letech dále sledovat, protože lze předpokládat ještě výskyt několika možných druhů nebo zopakování některých starších nálezů jiných entomologů.

K determinaci bylo použito literatury Kult (1947) a Freude (1976) a převzata nomenklatura podle Pulpán & Hůrka (1993). Materiál do roku 1992 revidoval J. Pulpán. Dokladové exempláře jsou uloženy v autorově sbírce.

Sledované území se nachází ve čtverci 5852 síťového mapování.

PŘEHLED ZJIŠTĚNÝCH DRUHŮ

Cicindela campestris campestris Linnaeus, 1758 - Ďáblice, IV.1992, 1 ex. na cestě mezi trávníky na sídlišti.

Carabus nemoralis nemoralis O.F.Müller, 1764 - Troja, IX.1992, 3 ex. pozorovány na okraji lesíka na Císařském ostrově.

Elaphrus cupreus Duftschmid, 1812 - Troja, V.1991, 1 ex. na bahně tůňky u Vltavy.

Dyschirius aeneus (Dejean, 1825) - Troja, VI.1990, 1991, více ex. na bahně vyschlé tůňky u Vltavy.

Dyschirius intermedius Putzeys, 1846 - Troja, VI.1990, 1 ex. na bahně vyschlé tůňky u Vltavy.

Dyschirius politus politus (Dejean, 1825) - Troja, VI.1990, 1 ex. na bahně u Vltavy.

Paratachys micros (Fischer von Waldheim, 1828) - Troja, VI.1990, V.1991, více ex. v štěrkopísku na břehu Vltavy.

Elaphropus diabrachys Kolenati, 1845 - Ďáblice, IX.1991, 1 ex. v štěrkopísku na poloruderální ploše u Ďáblického háje; Troja, VIII.1992, 3 ex. v sušším štěrkopísku na břehu Vltavy.

Elaphropus parvulus (Dejean, 1831) - Troja, VIII.1991, 1992, více ex. v sušším štěrkopísku na břehu Vltavy.
Tachyta nana (Gyllenhal, 1810) - Troja, III.1993, více ex. pod kůrou březového polena na Císařském ostrově.
Bembidion guttula (Fabricius, 1792) - Troja (Podhoří), IV.1990, 1 ex. na bahně u Vltavy; Čimice - Drahaňská rokle, II.1992, 1 ex. v prosevu na okraji bažiny.
Bembidion mannerheimii C.R.Sahlberg, 1827 - Ďáblice, III, IV.1991, více ex. v prosevu listí a mechu na okraji mokřiny v bývalém lomu v Ďáblickém háji; Čimice - Drahaňská rokle, I.1994, více ex. v prosevu listí u paty vrby v bažině.
Patrobus atrorufus (Stroem, 1768) - Troja, VIII.1992, více ex. v břehovém porostu u Vltavy.
Poecilus versicolor (Sturm, 1824) - Troja (Podhoří), IV.1989, 1 ex. v kamenné suti na mezi.
Poecilus virens (O.F.Müller, 1776) - Troja, VI.1989, 1 ex. v kamenné suti mělkého výkopu nad Hrachovkou.
Pterostichus brunneus (Sturm, 1824) - Čimice - Drahaňská rokle, IV.1992, 1 ex. v prosevu u paty vrby v bažině.
Synuchus vivalis (Illiger, 1798) - Čimice - Drahaňská rokle, VIII.1993, 1 ex. na cestě v údolí.
Agonum viduum (Panzer, 1797) - Ďáblice, IX.1991, 1 ex. v mokřině v bývalém lomu v Ďáblickém háji.
Amara communis (Panzer, 1797) - Troja, IV.1990, 1 ex. pod kamenem u Vltavy.
Amara littorea C.G.Thomson, 1857 - Troja, IV.1989, 1 ex. na stepní stráni nad Sklenářkou; Troja, IV.1990, 1 ex. na cestě u Hrachovky.
Amara tibialis (Paykull, 1798) - Troja, I.1990, 1 ex. v prosevu listí a kompostu u Hrachovky.
Amara infima (Duftschmid, 1812) - Troja, I.1989, více ex. pod vřesem na Havránce.
Amara ingenua (Duftschmid, 1812) - Troja, IX.1992, 1 ex. pod kamenem u Sklenářky.
Amara fulva (O.F.Müller, 1776) - Troja, IX.1991, 1 ex. pod kamenem na navigaci u Vltavy.
Anisodactylus signatus (Panzer, 1797) - Troja, X.1990, 3 ex. pod kameny na poloruderální ploše u tramvajového mostu.
Stenolophus mixtus (Herbst, 1784) - Troja, VIII.1992, 1 ex. v břehovém porostu u Vltavy.
Trichocellus placidus (Gyllenhal, 1827) - Ďáblice, I.1993, 1 ex. v prosevu listí a mechu na okraji mokřiny v bývalém lomu v Ďáblickém háji; Ďáblice, III.1993, 1 ex. v prosevu listí v zamokřené sníženině vedle bývalého lomu v Ďáblickém háji.
Bradycellus harpalinus (Audinet-Serville, 1821) - Ďáblice, IV.1991, 1 ex. v prosevu listí a mechu na okraji mokřiny v bývalém lomu v Ďáblickém háji.
Acupalpus flavicollis (Sturm, 1825) - Ďáblice, I, III, IV, XI.1991, více ex. v prosevech listí a mechu na okraji mokřiny v bývalém lomu v Ďáblickém háji.
Badister lacertosus Sturm, 1815 - Troja, IV.1990, 1 ex. pod kamenem u Vltavy.
Licinus depressus (Paykull, 1790) - Troja, VIII.1992, 1 ex. pod kamenem pod navigací u Vltavy.
Panagaeus bipustulatus (Fabricius, 1775) - Troja, II.1992, 1 ex. v prosevu listí u paty hlohů na stepní stráni nad Sklenářkou; Troja, IX.1992, 1 ex. v trávě na poloruderální ploše v Trojské ulici.
Panagaeus cruxmajor (Linnaeus, 1758) - Troja, IX.1992, 1 ex. pod kamenem u paty topolu na Císařském ostrově.
Masoreus wetterhallii (Gyllenhal, 1813) - Troja, III.1989, 2 ex. pod kamenem na stepi nad kaplí sv. Kláry; Troja, IV.1989, 1 ex. v trávě na stepní stráni nad Sklenářkou.

Dromius agilis (Fabricius, 1787) - Ďáblice, II.1991, 1 ex. v prosevu listí u paty habru v Ďáblickém háji; Čimice - Drahaňská rokle, I.1992, 1 ex. pod kůrou staré vrby.
Philorhizus sigma (Rossi, 1790) - Troja, II.1990, 2 ex. v listí u topolového pařezu na břehu Vltavy.
Microlestes fissuralis Reitter, 1901 - Ďáblice, IV, V.1992, více ex. na okraji trávníku na sídlišti.
Lionychus quadrillum (Duftschmid, 1812) - Troja, VIII.1991, více ex. v sušším štěrkopísku na břehu Vltavy; Ďáblice, IX.1991, více ex. na poloruderální ploše u Ďáblického háje.
Cymindis axillaris (Fabricius, 1794) - Troja, X.1992, 1 ex. pod vřesem na Havránce.

DALŠÍ NÁLEZY A SHRNUTÍ

Kromě mého působení v letech 1977-1994 provádělo průzkum v některých částech sledovaného území, zejména v oblasti Trojské kotliny, několik dalších entomologů (Hůrka 1990, Soustružník 1984, 1986, Veselý 1987). Ze srovnání s jejich údaji a výsledky mého předchozího průzkumu (Štourač 1986, 1990) vyplývají tyto další nálezy (H - Karel Hůrka, S - Jiří Soustružník, V - Petr Veselý):
Carabus coriaceus coriaceus Linnaeus, 1758 (H); *Perileptus areolatus* (Creutzer, 1799) (S); *Bembidion obliquum* Sturm, 1825 (S); *Bembidion quadripustulatum* Audinet-Serville, 1821 (S); *Bembidion atrocoeruleum* Stephens, 1828 (S); *Calathus ambiguus* (Paykull, 1790) (S); *Olisthopus sturmii* (Duftschmid, 1812) (H); *Amara anthobia* A.et G. B.Villa, 1833 (S); *Amara lucida* (Duftschmid, 1812) (S); *Amara makolskii* Roubal, 1923 (S); *Amara crenata* Dejean, 1828 (S); *Amara majuscula* (Chaudoir, 1850) (V); *Bradycellus verbasci* (Duftschmid, 1812) (S, V); *Ophonus melletii* (Heer, 1837) (S); *Harpalus latus* (Linnaeus, 1758) (S); *Badister meridionalis* Puel, 1925 (V); *Lebia chlorocephala* (Hoffmann, Koch, P.Müller et Linz, 1803) (H, S).

Na sledovaném území bylo tedy ve výše uvedeném období zjištěno celkem 180 druhů střevlíků, což je cca 40% druhů v současné době známých z Čech.

LITERATURA

FREUDE H. 1976: Carabidae. In: FREUDE H., HARDE K.W. & LOHSE G. A. (eds): *Die Käfer Mitteleuropas. Band 2.* Goecke & Evers, Krefeld, 304 pp.

HŮRKA K. 1990: *Inventarizační průzkum chráněných území Podhoří, Zámky, Bohnické údolí, Čimické údolí. Coleoptera, Carabidae, III. etapa 1990 a souhrnné zhodnocení.* Unpubl. ms., dep. in Praž. střed. st. pam. péče a ochr. přír., Praha.

KULT K. 1947: *Klíč k určování brouků čeledi Carabidae Československé republiky. Entomologické příručky č. 20.* Čs. společ. entomol., Praha, 199 pp.

PULPÁN J. & HŮRKA K. 1993: Carabidae, pp. 12-22. In: JELÍNEK J. (ed.): Check-list of Czechoslovak Insects IV (Coleoptera). Seznam československých brouků. *Fol. Heyrovskyana, Suppl.* 1: 3-172 (in English and Czech).

SOUSTRUŽNÍK J. 1984: Příspěvek k poznání střevlíkovitých brouků Trojské kotliny (Coleoptera, Carabidae). (Carabids of the Troja Basin (Coleoptera, Carabidae)). *Gazella (Praha)*, 3 (3): 97-106 (in Czech, English summary).

SOUSTRUŽNÍK J. 1986: Příspěvek k poznání střevlíkovitých brouků Trojské kotliny (Coleoptera, Carabidae) II. (Carabids of the Troja Basin (Coleoptera, Carabidae) II). *Gazella (Praha)*, 13: 149-170 (in Czech, English summary).

ŠTOURAČ P. 1986: Střevlíkovití severní části Prahy. *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 22: 9-14 (in Czech).

ŠTOURAČ P. 1990: Střevlíkovití severní části Prahy - II. *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 26: 110-111 (in Czech).

VESELÝ P. 1987: Odchyt střevlíkovitých na světelný zdroj (Coleoptera, Carabidae). *Zpr. Čs. Společ. Entomol. ČSAV*, 23: 65-79 (in Czech).

ZUSAMMENFASSUNG

Der Autor beschreibt in dritter Fortsetzung seine Laufkäferfunde im abgegrenzten Gebiet des Nordteiles von Prag. Es handelt sich um mannigfaltige Biotope auf ziemlich kleiner Fläche: Mischwälder, Felder, Raine, Steppen, Heidefelder, Fluß- und Bachufern, kleine Sümpfe und verschiedene Ruderalflächen.

Er vergleicht seine Ergebnisse mit Informationen von anderen Entomologen, die in diesem Gebiet gesammelt haben. Während der Zeitperiode 1977-1994 konnten hier insgesamt 180 Laufkäferarten festgestellt werden. Das entspricht cca 40% des in Böhmen bisher bekannten Arten.

NOVÁ LITERATURA

Inženýr Zdeněk Koleška, známý autor Seznamu biografií čs. entomologů, uveřejnil v časopise Dějiny věd a techniky č. 2/1995 zajímavý článek: „ÚČAST OBCHODNÍKŮ S PŘÍRODNINAMI NA ROZVOJI ENTOMOLOGIE V ČESKÝCH ZEMÍCH". Autor zde uvádí přehled všech závodů s přírodninami, které u nás vznikaly po polovině minulého století a z nichž mnohé existovaly ještě do šedesátých let tohoto století. Hodnotí především jejich význam v počátcích studia přírodnin v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jejich pomoc začínajícím i pokročilým biologům, školám, ústavům i laickým zájemcům o přírodu. V článku se pojednává o nejstarším českém závodu Václava Friče a později jeho syna Jaromíra Friče, který v Praze působil téměř sto let v letech 1862 až 1958, dále o závodu Edmunda Reittera v Paskově u Ostravy a o velké řadě dalších, které měly nesporné zásluhy na rozvoji zájmu o přírodu a o studium přírodních věd v českých zemích.

Zdeněk Černý